

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 gl., —
pol leta 1 „ 60
četrť „ — „ 80
(Posamezne štev.
15 kr.)

Oznanila,
ikrat natisnena,
od vrste 15 kr.

Naravnika, oznanila in
reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu.

Odpri reka-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Časopis za učitelje in prijatelje šole.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev v Ljubljani.“

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Uredništvo in
upravnistvo:
Reiserstrasse 8.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu.

Pismom, ki zahtevajo odgovor,
naj se pridele primerna poštna
znamka.

Na anonimne dopise se ne oziramo.

Ne frankovana pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
sema poslano knjige
se ne vračajo.

Razpis nagrad.

V smislu sklepa upravnega odbora „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ od dne 7. decembra 1890 razpisuje podpisano uredništvo „Popotnika“ tem potem za tri najboljše izvirne razprave ali pedagogične, šolsko-politične, ali didaktično-metodične vsebine — ne da bi določilo kakšno posebno nalogo — tri darila po

4, 3 in 2 cesarska zlata

pod temi-le pogoji:

1. Razprave, ki se poganjajo za darila, morajo biti pri dopošiljatvi kot take označene in imeti na čelu svoje geslo; baš isto geslo se ima nahajati na priloženem zapečatenem ovitku, v kojem je adresa pisateljeva.

2. Vposlana dela „za nagrado“ se bodo po poljubni izbiri uredništva v „Popotnik-u“ 1891. leta priobčevala. Dela čez $\frac{1}{2}$ tisk. pole obsežna, ki se ne dadó lahko razdeliti v 2 številki, se navadno ne sprejemajo. Da je delo kratko, ne more biti vzrok, da bi se odklonilo.

3. Ko so se dela priobčila, sodijo o njih posebni ocenjevalci in naznanijo urednistvu one 3 spise, katere so spoznali (tako po nalogi, katero si je pisatelj izbral, kakor po vsebini in obliki itd.) za najboljše. Uredništvo potem takoj objavi to razsodbo in razpošlje darila.

Imena pisateljev se oznanijo le tedaj, ako dotični v to privolijo. Dela, ki se niso ponatisnila, kakor ovitki z geslom neobdarjenih spisov vrnejo se, ako kdo to zahteva, do 30. maja 1892. l., nereklamovani pa se po tem roku vničijo.

4. Volitev ocenjevalcev vrši se po prihodnji delegaciji „Zaveze,“ ko bi pa ta odklonila, poskrbi uredništvo za to, da pridobi za oceno del in prisodbo daril odlične strokovnjake.

Maribor dne 10. decembra 1890.

Uredništvo „Popotnik-a.“*)

*) Slavna uredništva slovenskih časopisov se vljudno prosijo, da ta „Razpis“ blagovoljno ponatisnejo.

Temperament gledé na vzgojo otrok.

(Franc S. Lekše.)

(Dalje.)

b) Kako ga vzgajujemo? Sreča je naša in tudi roditeljev da so melanholičnega temperameta otroci le redki. Opaževalci pravijo, da jih je komaj pet na sto. Sreča sem

Denešnja številka ima $\frac{1}{4}$ pole priloge.

rekel. Zakaj pri melanholičkem otroku ne najdeš ničesar, kar bi te razveselilo in ti ga priljubilo. Takšen otrok je hud za uk. Zmirom misli, da vzgojitelj in učitelj ni za drugo, kakor da ga muči in mu greni veselje in življenje. In za to od takega otroka hvaležnosti ne pričakuj — še misli ne na to. Si-li ž njim prijazen, vže misli, da ga vkanjuješ; se-li pošališ, meni vže, da ž njim burke vganjaš in ga za norca imaš. Se-li ž njim brižno pečaš, nadležen si mu, ostavljaš ga na miru kje v kakem kotu, misli da ga mrziš. Da takšen otrok svojega učitelja ne ljubi, jasno ti je, in na žalost tudi učitelj ne ljubi navadno takšne svojeglavneže. Zato je treba tu — ako kje — ljubezni do svojega poklica. Bodi si otrok bogatega imenitega ali ubogega rodu, ljubi ga. Vsaj si ti tu za to, da učiš, poučavaš zaradi dece, ne pa obratno. Ta misel spremlja naj nas povsodi in vspeha ne bo nedostajalo.

Vse naše vedenje naj pokaže, da nam je na srečo dece sreča in bodočnost. Varuj se vsake prevare. Dajaj mu vedno. Takšen otrok misli se najsrečnejšega, če leži v mehki postelji ali pa za gorko pečjo in kaj misli in tuhta, kar se mu najbolj ljubi. Daj mu prilike se v društvu razveseliti, posebno navajaj ga v društvo sè sangviniki. Ker veselje je kakor jok in smeh nalezljivo.

Če bo vsakdo modro ravnal s takšnimi otroki, bo jim njihov temperament na korist. Zakaj svojstva njihova kakor ljubezen do močnega samotnega mišljenja in pa do pravdnosti se bodo zvavršila.

IV. Flegmatički temperament.

a) Kako se kaže. Hladnokravnega, limfatičnega otroka nazvali bi flegmatika. Njega ne boš kmalu razdražil. Prav nasproten je koleriku. Kar se okoli njega godi in dela, deluje malo nanj. Navdušiti flegmatika je muka. Pokoj in mir mu je — ideal. Drugega ne potrebuje, stodi delo, ne skrbi ga ničesar, veselja ne išče, da mu le mir daš, je vesel. Zložno ti gre mali „flegma“ svoj pot, roki na hrbtu skleneni sem ter tje gledajoč, zdaj na desno zdaj na levo se ozira, ali ničesar ne opazi, povsod postaja, ter se mu vidi, „da ima čas.“ Izbiričen ni. Vse mu je dobro. Ne zmeni se, če mu je oblačilo dobro ali slabo, celo ali raztrgano. Kako bi se oblačil in oblekel, ga malo skrbi. Knjige njegove najdeš v vsakem kotu, „mački“ imajo v njih in po pisankih njegovih svoja ležišča — seveda tintni. Če ga posvariš zaradi nepridnosti, nerednosti, ne zmeni se mnogo. Poreče ti, „da ni tako hudo“. Učitelj in roditeljema se bo flegmatično dete redko kedaj protivilo. Zahrušiš nad njim, mirno ali smeječ potolažilo bo tvojo nevoljo. Zato tudi redkokedaj razjezi vzgojnika flegmatik.

Tovarišem svojim ne bo nadležen niti siten. Vsem želi dobro. Pušča jim povsod prvo mesto. Za-se ne išče ne časti, ne odlikovanja. Zdi se mu, da je vže tako, da je on mej vsemi zadnji. Vrstnikov svojih ne išče, niti se jih izogiblje, in tako tudi delajo ž njim njegovi vrstniki. Njihovih iger vdeleži se redkokrat. Najljubši mu je, če iz kake sence v hladu gleda, kako se poté njegovi tovariši. Splóh so njegove želje ponižne, skromne. Daj mu toplo peč po zimi, dobro jesti, dolgo ga pusti ležati, malo mu daj dela ali nič, po leti ga pusti v senci v hladu in spolnil si mu njegove želje. Srečen je mali flegma. Dobro rad jé, in tudi mnogo. Ali kakor povsod, je tudi pri jedi počasen. Kadar so se vže vsi najedli, še oblizuje flegmatik žlico in — še ni sit.

Takšno je tudi njegovo dušno delovanje. Čutila delujejo slabo. Ima odprte oči ko zajec, ali malo vidi; ima ušesa, ali malo sliši. Malo kaj ga mika: za novosti se ne zmeni. Njegova čustva vzbuditi težko je opravilo. Ne veselje, ne žalost ga ne spremeni. Spominja me vse to na dečka, katerega so po noči poklicali, ker mu je umrl oče. Ali deček se obrne počasi na drugo stran ter hladno odgovori — boste mi jutri povedali. Kadar vriskajo drugi otroci od veselja, flegmatik se k večemu nasmeji. Kadar druga

deca ne ve od žalosti, kaj bi počela, flegma je miren. In tako je tudi, kadar kaj sodi, vse hladno in trezno. Suhoparen je brez vsake pojezije. Podoben je v vsem onemu Madjaru, ki je bil v gledališču na Dunaju. Predstavljali so ravno nekaj sentimentalnega. Vse je tiho, da bi muho slišal. Oči gledavcev se leskečejo od solz. Le neki pravi Arpadov potomec ne kaže nobednega zanimanja. Miren pogledava po igralcih in gledalcih, kakor ne bi ničesar bilo. Ko ga vpraša sentimentalni Nemec, kako more biti tako miren pri tako ganljivem prizoru, odgovori mu Oger v slabi nemščini hladno. „Prvič mi vse to ni nič mari, drugič pa tudi ne vem, ali je vse to res, kar govoré in predstavljajo“.

Zato pa tudi flegmatik nikoli ne sanjari, marveč vse mirno, hladno presoja. Njegove misli malo povzdigniti iz „prahu“, javaljne se ti posreči. In ker se za ničesar ne navdušuje, vdan je telesni in dušni lenobi. Nedostaja mu mislij, idejalov, katere bi vresničeval. Iz tega tudi izvira vse njegovo vedenje. Ne išče prijateljstva, ne zmeni se za dobrovoljno ljubav, katero mu kdo skaže. Tuja nesreča ga ne vznemirje. Hladno in ledeno se drži, najsi vidi svojega bližnika v največji nesreči in nevarnosti. Človeka, ki ima nekoliko srca in uma, vse to razburi; njega pušča mirnega kakor Angleža, o katerem nekaj povem. Stal je na bregu morja ter gledal mirno burkajoče se valove. V njegovi bližini vtapljal se je bližnjik njegov. Lahko bi mu priskočil v pomoč ter ga potegnil iz smrtnih valov, ga rešil smrti. Ali on še stopinje ne napravi zanj. In ko mu je potlej nekdo oponosil njegovo lenobo in neskrbnost, zakaj ni onemu pomagal, kratko se in hladno odreže Anglež: Vsaj mi ga ni nihče — predstavil.

Če vse rečeno v kratko povzamemo, rekli bi, da je mali flegma naklonjen zločnosti, telesni in dušni lenobi; on ljubi mir in dobro vživanje, a čustev prijateljstva in usmiljenja mu nedostaje. Inače pa je miren, potrpežljiv, lahko ž njim živiš, ker ne zahteva mnogo. Tudi po telesu ga lahko poznaš. Nabuhlega je obraza in bolj debelega telesa. Oči ne kažejo nobene živosti. Hoda je lenega.

b) Kako vzgojui in poučuj flegmatičko deco? Kolikor moreš, podajaj mu v malih obrokih učno tvarino. Le preveč ne zahtevaj od njega. Izgubil bi voljo za vse. Kaj malega bo ti storil, velikega ničesar. Nameri mu vse po njegovi počasni lenivi naravi in nekaj boš gotovo dosegel. Pred vsem bodi potrpežljiv. Ako se je mali flegma v mesecu le za spoznanje kaj naučil, bodi zadovoljen. Zakaj vedi, da navadno — izimke so povsod, flegmatička deca ni nadarjena. Slabo razumeva, počasno se uči. Ali kar je jedenkrat se naučil, ne pozabi tako hitro in tako lahko. Težko je vzgajati flegmatika, ker je brezčustven za vsako hvalo in grajo. Vzgojitelj je brez vse pomoči pri flegmatiku. Vsakega drugega otroka lahko š čim k učenju priganjaš, flegma z ničemur, razen z razumljivo porabo toliko razupite — šibe! Ta ga malo vzdrami in oživi. In boječ se drugikrat takšnega mazila, vendar nekaj stori. Vse drugo pa otrese, vse je skoro zastoj. Hvališ ga, kaj njemu za to, grajaš in svariš li ga, kaj se on zato zmeni, obečaš mu li kaj, — imej sam, si misli — pretiš mu, čaka še-le na to, kaj neki bo.

Opazuj zmirom takšnega otroka, vsaki časek pri njem vpotrebi. Malo mu pusti prostega časa. Toda hvaležen ti on za to ne bo. Bog ve kako. Ali ti si v svesti, da si vse vpotrebil. Morebiti ga toli „spraviš naprej“, da doseže kako službico, katero vrši počasno a verno.

(Konec sledi.)

Prirodopisni pouk v jednorazrednicah.

(Pišeta ravnatelj Henrik Schreiner in prof. J. Koprivnik.)

(Dalje.)

Pomlad. — III. Vrt.

a) Točke a—k iz zadruge „vrt“ I. šol, leta se ponové in razširijo. (Raz. in Žum. ber. št. 44, 47.)

b) *Kako se izrežajo divjaki za cepljenje*: Peške se nasejejo, koščice nasadé, iz njih zrastejo majhna drevesca, katera se morajo vse leto skrbno oplevati, ako so pregosta, prerediti; ravno tako se jim streže 2. in 3. leto.

c) *Kako se presajajo divjaki v drevesnico*: V jeseni ali pomladi 3. leta se vzamejo oprezno iz zemlje, jesenski se zakopljejo v zemljo ter pomladi nasade po vrstah v drevesnico, pomladni pridejo naravnoč v drevesnico.

d) *Kako se požlahtnjujejo divjaki*: Divjaku se prereže koža in za-njo se vtakne oko, ki se je vrezalo iz cepiča, ali pa se odreže divjak nekoliko nad zemljo in ž njim se združi in zveže cepič, ki se je poprej odrezal na 3 očesca.

e) *Kaj postane iz požlahtnjenega divjaka*: Oko ali z divjakom združeni cepič požene in iz poganka zraste sadno drevo.

f) *Kako je streči razvijajočemu se sadnemu drevescu*: Poveza se mu o pravem času odveže, stranski poganki (veje) se strižejo in režejo, a vrh naj raste kviško. (Mikl. Zač. „Bodi odkritosrčen“).

g) *Sovražniki mladega drevesa*: Gosenice, zeljiščne ušice; gosenico je treba skrbno obirati, ušice pa zmečkovati ali pa z miljino in tobačno vodo škropiti, da poginejo.

h) *Kaj je storiti z odgojenim drevesom*: Se oprezno izkoplje iz zemlje ter vsadi na mesto, kjer bo dalje raslo ter obrodilo sad. (Mikl. Zač. 31, 44. — Raz. in Žum. ber. št. 46.)

i) *Ponavljjanje in razširjenje toček l, m, n in o, iz zadruge „vrt“ I. šol. leta*. (Raz. in Žum. ber. št. 36.)

IV. P o l j e.

a) *Ponavljjanje in razširjanje toček a, b, c in d iz zadruge „polje“ I. šol. leta*.

b) *Kedaj se začne spomladi na polju delati*: Ko se zemlja posuši.

c) *Kje je prej, kje slej suha*: Najprej po solnčnatih rebrih, slej po ravninah, še slej po senčnatih krajih.

d) *Kakoršna zemlja se pomladi prej, kakoršna slej posuši*: Najprej je suha poščenica, nekoliko poznej črnica in apnena zemlja, najpoznej ilovnata zemlja.

e) *Kako se obdeluje polje pomladi*: Gnoj se navozi na male kupe, s kupov se z gnojnimi vilami na tanko raztrosi, potem se podorje s plugom, na izorano zemljo se naseje seme, potem se izorana zemlja z brano povleče, da se seme pokrije ter njiva zglati in zravna; ako še ostanejo večje grude, se zdrobé z valjarjem ali razbijejo s tolkljami.

f) *Kaj se seje pomladi*: Jari ječmen, jara pšenica, jara rž (jarenina), koruza, proso, lan, konoplje. . . .

g) *Kaj se sadi pomladi*: Krompir, sočiva, buče. . . .

h) *Kako seme kali*: Zrno se napije vode ter se napne, iz njega pribodeta koreninica in vršič prihodnje rastline, korenina rase navzdol, a vršič ali stebelce kviško, za nekaj časa priluka stebelce z jednim, dvema ali več listi iz zemlje.¹⁾

i) *Kako dolgo kali seme*: Topleje ko je, prej odkali, poprek odkalé rž, pšenica, ječmen za 1 tednom dni, lan, sočiva za 8 dnevi, buče za 10 dnevi, proso za 13, pesa 22, srakonoga 24 dnevi.

j) *Kako se rastlina razvija*: Glavna korenina bode globeje in globeje v zemljo, na strani dobi obilo stranskih koreninic, katere se razraščajo na široko; stebelce se steza više in više in dobiva čim dalje tem več listov, nekatera stebila dobó tudi vejo, o določenem času se prikaže na vrhu cvet ali klas. (Mikl. Zač. 52.)

k) *Kako se streže rastočim poljskim rastlinam*: Ječmen, pšenica, rž, proso, lan . . . se skrbno plejó, koruza in krompir se okapljejo, pozneje osipljejo.

¹⁾ Nekaj jedno-, nekaj dvokaličnih semen se da o pravem času kalit, da se kalitev pokaže.

l) Ponavljanje in razširjanje toček *g, h, i* in *k* iz zadruge „polje“ I. šol. leta. (Mikl. Zač. 54. — Raz. in Žum. ber. št. 49.)

m) Obravnava prepelice.

n) Obravnava rži.

Poletje.

V. Travnik.

a) Ponavljanje toček *a, b* in *c* z zadruge „travnik“ I. šol. leta. (Mikl. Zač. št. 49, 50.)

b) Spreminjanje nadeladajočih barv od pomladi do prve košnje.

c) Zadržno žitljenje travniških rastlin: Obravnava travniške zlatice. (Raz. in Žum. ber. št. 53.)

d) Ponavljanje in razširjanje točke *d* iz zadruge „travnik“ I. šol. leta. (Mikl. Zač. 41. — Raz. in Žum. ber. št. 45.) Obravnava krta in močvirnega ptiča kosea.

e) Ponavljanje in razširjanje točke *e* iz zadruge „travnik“ I. šol. leta, ponavljanje vse zadruge „travnik“ I. šol. leta. (Raz. in Žum. ber. št. 51, 52.)

VI. Pašnik.

a) Kje so pašniki: Za njivami, med njivami, za gozdi, pred gozdi, pod gozdi.

b) Kakšna so tla po pašnikih: Ravna, pobočna, strma.

c) Kaj rase po pašnikih: Trava, detelja in druga zeljišča, pa tudi grmovje in robidje.

d) Kako je gojiti pašnike: Trebiti grmovje in robidje. Obravnava češminje.

e) Živali po pašnikih: Krt, jež, podlasica, miši; strnadi, penice, pastaričice, vodebi; hrošči, mravlje, kobilice, polži, črvi.

f) Katera živina se pase po pašnikih: Konji, goveda, ovce, koze, prešiči.

g) Pastirjevanje: Pastir pase domačo ali vaško živino, pase pred poludnem in popoludnem, v roki nosi bič ali zakrivljeno palico, včasih še rog, da trobi; pes mu pomaga živino čuvati, pastir mora paziti, da živina ne hodi v škodo, „gledati mu je, da kaj ne popase; pastir ima prijetno življenje, ščeta se okoli živine, trga cvetice, maji piščali in poje vesele pesmi. (Raz. in Žum. ber. št. 34, 55, 76.)

(Dalje sledi.)

Iz deželnih zborov.

Govor

deželnega poslanca Fr. Robič-a v deželnem zboru štajerskem, dne 10. novembra 1899. *)

Slavni deželni zbor! Ko sem prebral poročilo finančnega odseka o mojem predlogu, obhajal me je pred vsem nek čut bridkosti; toda premagati hočem ta čut in o stvari govoriti le stvarno.

Ko se je naš predlog izročil finančnemu odseku, je mu bila osoda tudi vže odločena. Obžalovati je le, da se naučnemu odseku

*) Odzivljajoči se obljubi v zadnji „Pop.“ številki podamo ta govor č. bralcem po nemškem izvirniku.

Uredn.

ni priložnost ni dala, da bi predlog pretresoval, ga, ako mogoče sprejel, ali če treba, spremenil, sploh da bi poiskal pot, po katerem bi se vsaj najnujnejšim potrebam opomoglo.

Kakor vže omenjeno, še pričakoval nisem, da finančni odsek naš predlog sprejme; pa še manj, gospoda moja, pričakoval sem tako utemeljitev za odklonitev, kakor jo podaja predloženo poročilo.

Finančni odsek pred vsem pravi, da se predlaga, naj bi se ne poseglo v postavno določeno kompetenco c. kr. dež. šolsk. sveta.

Takemu tolmačenju, če smem reči, zavijanju (Austüpfelung) postavljenega predloga

moremo se le čuditi. Torej, ker hočemo c. kr. deželni šolski oblasti dati priložnost, da povsod tam, kjer to tirjajo razmere, uvrsti šole iz IV. v III. plačilni razred, in ker smo poleg tega si izreči dovolili, naj bi se to zgodilo za kakih dvetretjinah šol, ki so sedaj v IV. plač. razredu, posegamo, kakor poročilo trdi, v pravice c. kr. dež. šolskega sveta. Mi nismo ničesar namerjavali, kakor dati dež. šolskemu svetu priložnost, da povsod, kjer je to potrebno, poseže, oziroma, povsod tam, kjer so se razmere v 10. letih spremenile — in razmere so se v 10. letih izvestno v veliki meri spremenile — poseže, in da se mu taka sprememba omogoči s tem, da se privolijo potrebna sredstva. Ne moremo pa sprevideti, da smo s predlogom posegli v pravice c. kr. dež. šolskega sveta. Jaz sem bil vedno prepričan in sem tudi še danes, da ima c. kr. dež. šolski svet v prvi vrsti varovati interes šole in tudi učiteljstva.

Jaz sem izvestno najzadnjih jeden, kateri hočejo v kompetenco, v delokrog te oblasti segati; jaz sem prepričan in sicer vsled stoterih slučajev, da c. kr. oblasti objektivno postopajo, kar morebiti pri avtonomnih oblastih menda ne bo vselej tako. V njih pravice segati se torej ni namerjavalo in tudi ni storilo.

Gospoda moja, recimo, dež. šolska oblast bi z ozirom na spremenjene razmere v zadnjih desetih letih spoznala, da je treba vse šole IV. plač. razreda uvrstiti v III. plač. razred. No dež. odbor, bi temu ugovarjal: Nimamo denarja; izhajati moramo, kakor se baš da. Finančni odsek pa je menda tudi popolnoma prezrl, da se v dotičnem predlogu pravi: „po dogovoru s c. kr. deželnim šolskim svetom“.

Vže po tej stilizaciji je vsako seganje v kompetenco dež. šolskega sveta popolnoma izključeno. Brez dovoljenja c. kr. dež. šolsk. sveta se torej tudi ne more vršiti nikaka sprememba v dotičnih plačilnih razredih.

Opomba v poročilu, naš predlog zadržuje v sebi tudi krivico za učitelje, ki poslujejo na šolah višjih plačilnih razredov, se pač ne more smatrati resna; v tem oziru lahko

gospôdo popolnoma pomirim. Jaz sem v zadnjem času občeval izključljivo le z učitelji takih šol in se prepričal, da je postavljen predlog baš v teh krogih našel najživahnejše odobravanje; tudi se smete od učiteljstva nadejati toli kolegijalnosti, da učitelji jednega plačilnega razreda učiteljem drugega plačilnega razreda vspeha ne bodo zavidali.

Sploh pa ja postava naroča razmotrivanje gmotnega stanja z ozirom na vse šole, kar tudi poročilo finančnega odseka omenja.

Pri utemeljevanju predloga usojal sem si povdarjati, da se je v prvi vrsti stavil z ozirom na pomanjkanje ljudskih učiteljev, katero se kaže na prav občutljivi način.

Prosim, moja gospoda, sledite mi v duhu za par trenutkov v pésniško dolino. Tukaj imamo primeroma dvorazredno ljudsko šolo v Št. Jurju ob Pesnici z 216 šolo obiskajočimi otroci.

Podučiteljsko mesto se od velike noči ne more namestiti; uro navzdol je šola pri Gornji Sv. Kungoti, ki šteje tudi okoli 200 otrok. Tukaj se je še le čez dve leti posrečilo, dobiti podučitelja; zato pa ga je druga šola, Št. Lenart v Sl. g., zgubila. Če pogledamo na šole v Jarenini, pri Sv. Jakobu, Sv. Jurju v Sl. g., Sv. Benediktu, St. Ropertu v Slov. gor., najdemo sploh šole s 300 do 400 obiskajočimi otroki in poduč. mesta se radi pomanjkanja učit. močij ne morejo popolniti. Saj se predlog ni le v interesu učiteljstva samega stavil; jaz menim, da se je stavil istotako tudi v interesu prebivalstva na kmetih, katero je v zadnjih letih toliko za šolo žrtvovalo in katero ima zategadelj tudi pravico, tirjati, da vladajo po kmetih pravilne šolske razmere.

Vže začetkom sem omenil, da bi se morda naučnemu odseku bilo posrečilo, spraviti na dan kak predlog, kateri bi vsaj najnunejši potrebi odpomogel; znabiti bi bilo mogoče, postaviti v proračun majhno vsoto, katera bi se dala potem prov. podučiteljem IV. plačilne vrste — seveda s porazumljenjem c. kr. dež. šol. sveta — morda kot osobne doklade.

Proviz. podučitelj IV. plač. vrste dobiva danes 330 gld. letne nagrade; to dá 90 kr.

na dan; s temi 90 kr. naj bi si priskrboval hrane, obleke, potrebsin za izobrazbo itd.; od teh 90 kr. na dan naj bi si tudi nekaj prihranil, kajti utegne priti bolezen; mora tudi delati preskušnjo vsposobnosti in zato treba mu je več svote. Če je nima na razpolaganje, delati mora dolgove, kar pa gotovo

ni v interesu stanú. — Ali morda hoče finančni odsek vsem tem nedostatom priti v okom?

Jaz sem tega mnenja, da se to ne more zgoditi; jaz sem sploh prepričan, da ima ta predlog finančnega odseka le lepe besede in bodem zatoraj **proti** glasoval.

Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Upravni odbor „Zaveze“ imel je dne 7. t. m. po glavni letošnji skupščini v Celju svojo prvo sejo v Litiji. Navzoči bili so vsi odborovi člani razun četririh, ki pa so svojo odsotnost opravičili.

Izvrševal se je dnevni red, kakor je bil objavljen v Popotnik-ovi številki od 25. m. m.

V kratkem a jedernatem nagovoru nazdravi g. predsednik, dr. Tomaž Romih, prav pristréno vse prisotne, posebno one od oddaljenih krajev solnéne Goriške in zelene Stirske, ki se niso bali niti daljnega pota niti slabega vremena odzivljajoči se vabilu predsednikovemu. Povdarja nadalje, da je v svesti si časti, katero mu je delegacija naklonila, izvolivši ga predsednikom „Zavezi“ radostno sprejel to častno mesto, da pa je v tem kratkem času tudi vže poskusil, da je posel predsednika, posebno v sedanjem burnem času, res tudi težaven. Toda, zadovoljen da lahko konstatuje, da mu odborniki po možnosti zlajšujejo težko nalogo ter ga prav marljivo podpirajo. Zahvaljujoč se jim za to, zakliče jim iz dnú svojega srca: „Dobro došli!“

O delovanju direktorija poroča g. predsednik le na kratko, ter se pozivlje na dotična poročila, prijavljena v društvenem glasilu.

O koraku, katerega je direktorij storil izvršivši nalog postavljen mu po delegaciji, gledé znižanja voznine tudi za učitelje, kakor jo imajo državni uradniki, omenja predsednik, da se je v tej stvari obrnil najprej do drž. poslanca, g. Miha Vošnjak-a, kateri je „Zavezi“ blage volje svoje pripomoči zagotovil, vendar pa ob enem svetoval, da bi se „Zaveza“ še obrnila do klubnega načelnika slov. poslancev, g. Poklukarja, kar se je tudi vže zgodilo, da-si še od te strani ni prišel odgovor. Vse potrebno za to bode direktorij v kratkem ukrenil. (Dobro!)

Zadevajoč zavarovanje pri banki „Slaviji“ g. poročevalec ta zavod učitelstvu toplo priporoča, ker banka „Slavija“ ustreza vsem zahtevam in željam, ki se lahko stavijo do takih zavodov, pod res ugodnimi pogoji. Gosp. Ribnikar meni, da bi bilo umestno priporočati „Zaveznikom“ zavarovanje le za slučaj smrti, ker je naša prva dolžnost, da skrbimo za ta resen slučaj najprej in pred vsem za svojo obitelj. Pri tem pa so tudi premije za to vrsto zavarovanja najcenejše. Pri tej priliki pretresa se še tudi predlog, naj bi se banki „Slaviji“ nasvetovalo uvedenje nove vrste zavarovanja, namreč da bi zavarovanec vplačeval v ta namen, da bi potem njegovi otroci dobivali za čas šolanja določeno letno vsoto, katera bi starišem omogočila, dati svoje otroke boljše izobraževati.

Z ozirom na II. tóčko dnevnega reda omeni g. predsednik, da se mu je vže od več stranij omenjala važnost lastnega društvenega lista. Uvaževaje te izjave, da je stopil predsednik v dogovor z izdajateljem „Popotnik-a“ ter ga tudi formalno vprašal, ako in pod katerimi pogoji bi odstopil „Zavezi“ lastništvo „Popotnik-a“.

Potem prebere dotično izjavo sedanjega „Popotnik-ovega“ izdajatelja in se spremejo v obče stavljeni pogoji, pod katerimi je pripravljen ta odstopiti „Popotnik“ v last „Zaveze“.

Sklene se jednoglasno, da prevzame v novim letu 1891. „Zaveza“ svoje glasilo „Popotnik“ tudi v svojo last, v oskrb in upravo (uredništvo ostane v sedanjih rokah in se bode opravljalo tudi naprej po sedanjih načelih); ter se s porazumljenjem navzočega sedanjega izdajatelja določijo glavne točke, na podlagi katerih se ima sklepati mej „Zavezo“ in sedanjim lastnikom formalna pogodba.

Izvršitev teh jednoglasnih sklepov naroči se g. predsedniku.

Ad III. prečita g. predsednik več nasvetov gledé kraja glavnega zborovanja „Zaveze“.

Sklene se soglasno, da se prihodnji občni zbor vrši v Trstu. Glavni obris dnevnega reda za to skupščino določi se tako-le: a) seja upravnega odbora; b) zborovanje delegacije; c) glavni zbor; d) koncert, kojega priredijo učitelji s sodelovanjem tržaških domoljubov na korist „Zaveze“.

Vse lokalne priprave z ozirom na to skupščino oziroma izvršitev dnevnega reda prepušča se sežanskemu učiteljskemu društvu z dogovorom direktorija „Zaveze“. Posamezni nasveti: G. Nerat predlaga, da se zopet razpišejo darila za najboljše spise v „Popotnik-u“, kakor se je to zgodilo za tekoče leto. Predlog se jednoglasno sprejme.*)

Na to se gosp. predsednik dr. Romih zahvali gg. odbornikom za sodelovanje in potrpežljivost ter želi, da bi se še dalje delovalo skupno v prid šolstva in naroda in zaključí sejo s slava-klicom na presvitlega cesarja Franca Jožefa I. (Živio, živio, živio).

Gosp. Ribnikar izroče zahvalo predsedniku g. dr. Romih-u za izvrstno vodstvo „Zaveze“ pa tudi za stvarno in res možato obrambo „Zaveze“ in učiteljstva z ozirom na grde in podlé napade g. dr. Mahnič-a ter ga zagotavlja, da je zavedno slovensko učiteljstvo v tem ž njim le jedne misli in mu popolnoma zaupa! (Splošno odobravanje in Živio-klici).

*) Glej razpis na čelu lista.

Uredn.

Vprašanja za pismeno skušnjo sposobnosti za ljudske in meščanske šole jeseni 1890. pred mariborsko komisijo.

A. Za ljudske šole.

I. Iz pedagogike: a) Leitung und Pflege des Ehrtriebes in der Erziehung.

II. Iz slovenščine: „Šola, ki se jedino le s poučevanjem peča, je polovičarska; mnogo bolj važno delo je odgojevanje, katero se od pouka nikoli ločiti ne sme.“ (Slomšek.)

III. Iz matematike: 1. Ein Kaufmann erhält eine Sendung von 250 Weinflaschen, wovon ihm 12 Stück auf fl. 6.48 zu stehen kommen; beim Auspacken findet es sich, dass 6 Stück gebrochen sind; wie viel Perzent wird er gewinnen, wenn er beim Verkaufe das Stück für 64 kr. abgibt? (Der Gang der Aufgabe ist vor der Ausführung in kurzen Worten zu geben.) 2. Wie viel Kupfer muss man zu $\frac{4}{3} kg$ 900tausendtheiligem Silber setzen, um 740tausendtheiliges Silber zu erhalten? 3. In einen gleichseitigen Cylinder von 2dm Durchmesser beschreibt man einen senkrechten Kegel; wie gross ist die Mantelfläche des Kegels? (Auf Quadratcentimeter genau.)

IV. Iz zemljopisja in zgodovine: Historisch-denkwürdige Orte in Steiermark. (Der Candidat möge die ihm besser bekannten Orte eingehender besprechen.)

V. Iz prirodopisja: Verdauungsorgane, Verdauungsgang, Pflege der Ver-

dauungsorgane. (Methodische Behandlung für die Oberstufe einer gehobenen Volksschule.)

VI. Iz naravoslovja: Das Leuchtgas.

B. Za meščanske šole.

I. Iz pedagogike: 1. Die Einbildungskraft; ihre Pflege und Bedeutung in der Erziehung und im Unterrichte mit besonderer Rücksichtnahme auf den naturgeschichtlichen Unterricht. 2. Reform des Schulwesens in Oesterreich durch Felbiger.

II. Iz matematike: Der Kaufmann A erhält am 1. Juli 1886 von seinem Geschäftsfreunde B ein 1854. Staatslos zum Course fl. 125.50; wie wird A diesen Geschäftsfall verbuchen? (Nominalwert 250 fl. C. M., $4\frac{1}{2}\%$ Zinsen fällig seit 1. April, $20\frac{1}{2}\%$ Einkommensteuer.) Bei der gestellten Aufgabe ist auch die Rubricierung zu berücksichtigen. 2. Jemand kaufte für 400 fl. Tuch; hätte das Meter 1 fl. weniger gekostet, so würde er für jenes Geld 20m mehr erhalten haben. Wie viel Meter hat er gekauft? 3. In wie viel Zeit wird ein Capital zu 4% Zinseszinsen bei ganzjähriger Capitalisierung auf das dreifache angewachsen? 4. Der Radius r einer Kugel ist gegeben; zwei zu einem beliebigen Durchmesser der Kugel senkrecht gelegte Ebenen theilen diesen Durchmesser in 3 gleiche

Theile. Welche sind die Inhalte der dadurch entstandenen Kugelmützen und der Zone?
5. Construiere ein rechtwinkliges Dreieck, wenn gegeben sind die Hypothenuse und die Summe der beiden Katheten.

III. Iz naravopisja: 1. Die Blutkreislauforgane der Wirbelthiere sind vergleichend zu besprechen und durch schematische Zeichenskizzen zu erläutern. 2. Uebersichtliche Darstellung der zusammengesetzten krystallinischen Massengesteine mit Erläuterung der Verwitterungsprocesse bei ihrem Zerfalle; dabei ist auch kurz anzudeuten, welche Bodenarten sie durch den Zerfall liefern.

IV. Iz naravoslovja: 1. Auf der Lastwelle (Halbmesser r) sitzt ein concentrisches Zahnrad (Halbm. R); dieses greift in ein anderes kleines Zahnrädchen (Halbm. r'), Getriebe genannt, auf dessen Achse ein zweites Zahnrad (R') sitzt, das abermals in ein Getriebe greift, auf welchem eine Kurbel von der Länge R'' sitzt. Wie gross muss die Kraft P sein, welche an dieser Kurbel wirkt, um der Last b an der Welle das Gleichgewicht zu halten? 2. Erklärung

der Fraunhofer'schen Linien. 3. Beschreibung der Schnellessig-Fabrikation mit Angabe des dabei stattfindenden chemischen Processes.

V. Iz oblikoslovnega risanja.

1. Von einem unregelmässigen Sehnenfünfeck $ABCDE$ ist $AB=7cm$, $CD=5cm$, ebenso der Halbmesser des umgeschr. Kreises $=5cm$, — ferner $\angle EAB=120^\circ$, $\angle ABC=90^\circ$; dasselbe ist zu zeichnen und von der Ecke D aus durch gerade Linien in 4 gleiche (Flächen-) Theile zu theilen. — Es ist zur Längeneinheit $=1cm$ ein Transversalmassstab zu zeichnen und durch eine Zahlenberechnung die Richtigkeit der Theilung zu prüfen; schliesslich ist eine kurze Beweisführung für die durchgeführte Theilung anzugeben. 2. Ein Quadrat mit seinen Mittellinien bildet die 1. Orthogonalprojection eines Rhombendodekaeders; man soll seine Projection, Selbst- und Schlagschatten unter gewöhnlicher Lichtstrahlenrichtung und sein Netz zeichnen. Endlich ist ein Keil bei einer 4seitigen Körperecke des Rhombendodekaeders in seiner wahren Grösse anzugeben.

Družbe sv. Cirila in Metoda redna V. velika skupščina v Ljubljani, dne 24. septembra 1890.

(Konec.)

Govornik sedaj povdarja, kako potrebno je, da se zbiramo okoli prapora družbe sv. Cirila in Metoda, če hočemo doseči povoljno šolstvo na Slovenskem, povdarja važnost cerkvenega vpliva na šolstvo in konča svoje poročilo tako-le:

„Kdor deluje pod trobojničnim geslom, postavil bo vse svoje moči za narodno šolstvo. Gospôda! ni vse jedno, kdo in kako poučuje našo mladež. Zgodovina našega šolstva priča, da kakorkoli se je urejaval, vedno se je stvar sukala tako, da je nematerinščina na boljem, njej se morajo slednjič klanjati vsi predmeti, še celo verouk, ki se pač ne bi smel predavati drugače, nego v materinem jeziku dotičnih učencev. (Res je!) Zoper tak pedagogiški nonsens se moramo vzdigniti vsi Slovenci kakor jeden mož. Naj se uči naša mladež

tudi drugih jezikov, ker so jej potrebni, ali s tem ukom se jej ne sme zaduševati v srečo ljubav do domovine, ljubav do lastnega — če tudi majhnega in bornega naroda, da bi čislala le, kar vidi pri bogatejših narodih in hrepencela znajti se v njihovem okrilju ter se tako odtujila svoji materi. Slovenskega duba in slovenske zavesti manjka našemu šolstvu. Kar je dr. Rieger rekel pri letošnjem zborovanju češke šolske Matice, to velja tudi nam: „Materini jezik je kakor blagodejna rosa na mlada zelišča: šola z materinščino in šola z inorodnim jezikom sta si mej seboj v tisti razmeri, kakor mati pa mačeha. Ali naj v oči gled vsemu temu mirno gledamo, kako nam neprijatelj od vseh strani sili v deželo? Ali nam skušnja ne potrjuje, da se on ne prilagodi našim razmeram, marveč gleda, da

se mi ravnamo po njem? Kedaj se bomo pač spametovali? Ljubezen do rodne zemlje nam naklada dolžnost, da pod trobojnico neumorno delujemo za svojo domovino in svoj narod. Vsak naj stoji na svojem mestu in vsak po svojem stanu naj dela na krščanski podlagi za blagor svojega rodu. Kar smo s težavo sezidali, tega z neslogo ne podirajmo ni z desne, ni z leve. — Držimo se vsi stare slovenske trobojnice! Hranimo svoj dom in rod — bodimo vsi obmejni stražniki vsem neprijateljem slovenske stvari in soglasno zakličimo s pesnikom:

Nazaj!
Nobeno ped
Za celi svet
Ne damo več,
Ne damo preč.
Ne damo zemlje naše, —
Slovenske zemlje naše!

S tem sklepom, če. skupščinarji, ločimo se v ljubezni širom naše domovine. (Burno odobravanje in čestitanje tajniku.)

3. Glavni blagajnik dr. J. Vošnjak omenja, da se blagajnične knjige sklepajo koncem vsakega leta in tak račun o dohodkih in troških za l. 1889 je če. skupščinarjem tiskan na razpolaganje. Potem ga pojasni in popolni z nastopnim poročilom:

„Račun naše družbe za IV. družbeno leto 1889 ne kaže tako ugodnih števil ko računi za prešnje leto. Troški so se nasproti prešnjemu letu zdatno povišali ter znašali 6341 gld. 6 kr., dohodki pa na mestu da bi v isti meri bili narastli, so se znižali in znašali le 5542 gld. 43 kr.; torej je bilo primanjkljaja 798 gld. 63 kr., kateri se je plačal iz glavnice. Dohodki so bili manjši, ker se je malo novih podružnic ustanovilo, starejše pa so pošiljale le še doneske letnikov in podpornikov, ker so ustanovniki vplačali svoje doneske v 1. letu ustanovitvenja podružnice. Zato je družba od podružnic prejela le 3808 gld. 3 kr. (l. 1888 4631 gld., l. 1887 7224 gld.) Tudi volil je bilo le 70 gld. Večja darila je vže društveni tajnik omenil v svojem poročilu in omenjam le še 100 gld. darilo slovenskega duhovnika za izdavanje knjig, 100 gld. od mariborskih bogoslovcev itd. Za prodane knjige se je skupilo 364 gld. 90 kr.

Troški naraščajo zlasti, ker družba vzdržuje slovensko šolo v Trstu, katera je letos vže trirazredna in bode morala prihodnje leto otvoriti še 4. razred. Vsi troški za pet šolskih vrtecev in za šolo v Trstu so zna-

šali 2921 gld. 54 kr. Omenjati vendar moramo pohvalno, da tržaška moška in ženska podružnica znatne zneske nabirati za vzdrževanje teh zavodov. Po računu, katerega je tržaška podružnica predložila vodstvu, kaže se, da je bilo za vrtec in za šolo pri sv. Jakobu l. 1889 stroškov 1949 gld. 79 kr. in da je nabrala moška podružnica 628 gld. 24 kr., ženska 241 gld. 41 kr. Za vrtea v Pevmi in Podgori pri Gorici plačuje družba 700 gld. na leto.

Tudi l. 1889 je družba posodila neki šolski občini na Štajarskem 1000 gld., da si je mogla ustanoviti slovensko šolo v trgu, kjer je le nemška šola.

Za izdavanje knjižnice je družba vže precejšnje zneske potrosila, pa gotovo mnogo koristila in društvu pribavila novih prijateljev in podpornikov. L. 1889 sta se natisnila in razposlala 2. in 3. zvezek knjižnice „Rudolf Habsburški“ in „Valentin Vodnik.“ Troški za izdavanje knjižnice so do konca 1889. l. narasli na 1191 gld., dohodkov pa je bilo 761 gld. V vsem je bilo l. 1888 6341 gld. 6 kr. izdatkov in ako se odštejejo vsi izdatki od imetka, ostalo je v blagajnici 9013 gld. 14 kr.

Družba je v prvih štirih letih svojega poslovanja nabrala 26.907 gld. in z doneski, katere je družba vže letos prejela v znesku 4875 gld., 31.782 gld., potrosila 17.894 gld., oziroma z letošnjimi dozdajnimi troški 21.596 gld. v prid slovenskega šolstva. Številke niso tako velike, ko pri drugih enakih društvih, vendar za naše razmere, ko mora narodnjak na vse kraje donaša podpore, dovolj častne. Podružnice pa prosim, da naj vstrajajo v svojem domoljubnem delovanju, kajti na njih sloni vsa družba. Le ako bodo one vedno pošiljale svoje doneske, mogla bo družba izvrševati svoj vzvišeni namen, da vsestranski podpira in pospešuje slovensko šolstvo na katoliško-narodni podlagi. (Občna pohvala.)

Skupščina sprejme s splošnjim odobravanjem denarničarjevo poročilo.

4. V imenu nadzorništva pofoča dež. poslanec direktor Fr. Povše, ki konstatuje redno poslovanje denarništva. Iz ravnokar potrjenega letnega računa za l. 1889 je razviden denarni položaj, kakoršnega je našlo nadzorništvo pri skontrovanju blagajnice meseca svečana. Po § 22. družbinih pravil pregledalo je nadzorništvo blagajnico v drugikrat dne 15. septembra ter našlo, da se vjemajo računi z dejanjskim stanjem ali premoženjem, katero je naloženo pri raznih posojilnicah po Slovenskem in nekaterih

domačih denarnih zavodih. (Na to poročevalce navêde imena teh denarnih zavodov in vsote naloženih novcev ter nadaljuje.) Iz tega je razvidno, da je družbino premoženje dobro in varno naloženo ter da se je vodstvo pri tem oziralo na narodne ljudske posojilnice, mej temi tudi na one po Koroškem. Nadzorništvo dobilo je tudi poziv od slavnega vodstva, da pregleda vse spise tajništva, a to je nadzorstvo opustilo, ker šteje našo družbo sploh srečno, da opravlja ta trudapolni posel naš toliko požrtovalni tajnik, ter sme slavná skupščina pač biti zadovoljna, da sta važna posla tajništva in blagajništva izročena tako spretnima, požrtovalnima odbornikoma, za kar jim gré naša živa zahvala. Zato vodstvu lahko z dobro vestjo damo oprostilo v smislu § 22. družbenih pravil. (Pohvala.)

5. Pred volitvijo si izprosi besedo skupščinar Anton Koblar ter omenja, da se je slavni zbor iz dozdanjih poročil lahko prepričal, kako previdno je vodstvo dozdaj izvrševalo svoj nalog in družbi pripomoglo do tolikega razvoja in vspeha. V znak zahvale naj se kar „per acclamationem“ izvoli odstopivša tretjina vodstvenih članov. In ker je vže pri besedi, prosi še dalje, naj istotako izvolimo staro nadzorništvo in razsodništvo.

Prvomestnik vpraša, ali želi k temu nasvetu kdo besede? Ker se nihče ne oglasi, prosi glasovanja. Skupščina soglasno pokliče v vodstvo prešnjo tretjino.

Podpredsednik Luka Svetec prevzame predsedstvo, ter omeni, da moramo v smislu § 16, ker je bil prvomestnik tudi mej odstopivšimi člani voliti zdaj predsednika. Z „vsklikom“ je voljen zopet prof. Toma Zupan.

Istotako člani nadzorništva in razsodništva.

Za V. veliko skupščino prvomestnik sklepa:

„Zahvaljujoč se udu glavnega vodstva družbe sv. Cirila in Metoda, prečastitemu gosp. kanoniku Zameje-u za slovensko božjo službo v šent-jakobski cerkvi danes ob desteih — zahvaljujoč se prvomestniku slavne čitalnice, preblagorodnemu gosp. vit. dr. Bleiweiss-u za prijazno nam prepučene prostore — zahvaljujoč se vrlemu pevskemu zboru, ki je skupščinarje s svojim vzglednim petjem tú razveseljeval včeraj zvečer — zahvaljujoč se iskreno vsem, vsem častitim zastopnikom naših poddružnic, došlim iz vseh pokrajin slovenske zemlje — zahvaljujoč se zadnji ženi in zadnjemu onemu možu našega naroda, ki deluje za našo šolsko družbo — želim vsem Vam, za družbo sv. Cirila in Metoda se žrtvujočim, priprošnje sv. apostolov — bratov — vse Vas in vse Vaše delovanje pa naj blagoslovi mili Bog.

Peto veliko skupščino družbe sv. Cirila in Metoda pa razglašam zaključeno.“

Pisma iz Gradca.

VII.

Poslopje c. kr. državne obrtne šole v Gradcu je veleobširno. Ono obstoji iz dveh traktov, med katerima se razteza veliko dvorišče z delavnicama za ključavničarje in mizarje. V sprednjem glavnem traktu je poleg dvoran za različne oddelke strokovnega risanja umetno obrtniški muzej, pisarna direktorjeva in več profesorskih kabinetov. Nam je bilo ves čas prisojeno bivati pod to streho. Prekladali smo se le za različne predmete iz te v ono dvorano. V zadnjem manjšem traktu so dvorane za prostoročno risanje, in pa ženski oddelki za risanje, majolika-slikanje, ročna dela itd. V pritličju so delavnice za cizelirje, deloma tudi za ključavničarje in mizarje.

Z velikim zanimanjem smo češče zahajali v te prostore. Red in snaga, disciplina in pridnost pri delu, vse je vzgledno. Vsi izdelki so popolno dovršeni in pričajo o spretnosti mojstrov in učencev.

Kakor so pa občudovanja vredna dela teh nadpolnih mladeničev, v isti meri zaslužijo popolnega priznanja tudi njihovi izdelki v prostoročnem in umetno-obrtnem risanju. Profesor, ki nam je razkazoval delavnice, pokazal nam je tudi risarska dela teh gojencev. Zares velikanski napredki, in to pri ljudeh, ki češče poprej niso imeli nikedar svinčnika, še manj pa čopiča v rokah!

Ker je bilo letos posebno veliko izdelkov namenjenih za deželno razstavo, obžalovali smo še tembolj neugodnost, da smo morali oditi prej, nego se je razstava otvorila.

Kakor smo ogledali delavnice obrtne šole, istotako smo na prizadevanje in posredovanje profesorja za strojsko risanje ogledali velikanske plavže v Andritz-i in valjarne južne železnice tik Gradca.

V Andritz-i smo videli tudi žičarnico; ondi izdelujejo žico v debelosti, kakor služi za šampanjske

steklenice, torej od najtanjše do najdebelejše vrste. Videli smo, kako se pomeduje in pokositruje žica, kako se izdelujejo zmeti za otomane, posteljske vloge itd.

Najbolj zanimal nas je pa oddelek za izdelovanje žebeljov od žice. V dveh velikih dvoranah je stalo nad 50 strojev. Vsak teh strojev je izdeloval žeblje druge velikosti, od najdaljših, preko 20cm. dolgih, do najkrajših okolo 5mm.

To vam je bil ropot, da drug drugega nismo slišali. Brez dvojbe naredi vsak teh strojev na minuto po 80—100 ali pa še več žebeljov.

V posebno prostranem poslopju napravljali so ravno takrat železne sestavine za novi graški most. Pri vzklepovanju posameznih delov videli smo delovati navlašč za to pripravljeni pnevmatični aparat. S kakšno lehkoto in hitrostjo se stiskajo vzklepi do 30mm. debelosti ni mi moč povedati. Moderna tehnika je pač velikansko napredovala!

Omeniti bi imel sedaj še oddelka za vlivanje železnih cevij, ograj, koles itd. a predaleč bi me to dovedlo, ne da bi si mogel častiti čitatelj, ki kaj takega še ni videl, pravo predstavljati.

Zares velikansko industrijalno podjetje je Kőrösi-jeva tovarna in zaslužil je mož, ki je s tem podjetjem dovel toliko življenja v graško okolico, da se imenuje cesta, ki pelje proti njegovi tovarni, Kőrösi-Strasse.

V valjarni južne železnice izdelujejo železniške šine raznih sistemov. Kdor je videl, kako vlečejo žico v valjarnah, si lahko predstavlja, kako vlečejo šine. Delo je isto; različek je le ta, da se tu vlečejo večje mase.

Zanimiv je plavž, kjer se pripravlja železo za valjarno. Raztajano železo se spusti v velik kotel, ki leži na močnem vozu. Voz se premika na šinah ki so speljane do velikih, med šinami v zemlji izkopanih ter z ilovico in s peskom lepo oglajenih jam, ki se vrste po dve in dve v jedni vrsti druga za drugo. Kadar pride voz nad prvi dve jami, odpreta se v dnu kotla usekani luknji in raztopljeno železo pada v votle prostore v zemlji. Kadar sta polna prva dva, pomakne se voz nad druga dva in tako naprej dokler je kaj železa v kotlu. Tu se pusti potem železo, da se popolnoma ohladi in strdi. Potem se prenese v peči, kjer se tako zgreje, da se dá v valjarni obdelovati.

Tudi v lesni dvorani in žagi „Wolff-ovi“ smo videli marsikaj novega. Velike cirkularžage, potem stroji za oblanje desk, za dolbenje lukenj itd., vse to nas je živo zanimalo.

Skoro se človeku v srce smili mizarški pomočnik, ki se trudi in trudi predno gladko pooblejša desko, ko vendar imamo stroje, ki taka dela v nečuvno kratkem času zvršé! Ignacijev.

Društveni vestnik.

S pogorskega zatišja. (O zborovanju Celj. uč. društva 3. novembra t. l.) Odkar je začelo naše društvo živahnejše dihati, ter si od raznih stranij, vzlasti od primorskih bratov, pridobilo simpatij, katere naj bi nas bodrile še k večji trudoljubnosti, vselej z veseljem hitim naznanjati našim prijateljem in somišljenikom o njegovem delovanju. Vendar mi je vže včasih sililo oko in roka uhajala tje na klin, kamor sem bil za nekaj časa obesil tul in lok, da bi naperil puščice neki kvarljivki društvenega življenja. Kakó rad bi napel tivo, ter jo sprožil, ako bi vedel, da bi s smrtno ostjó zadél naravnost v srce to kvarljivko — nezvestobo. Tu in tam vkradó se mi oči v društveni imenik, kjer opažam, kakó je padal list za listom z društvenega drevesa in žal tako sveže-zeleni listi. Dá, nezvestoba je móra, ki duši tudi zvestim vsako navdušenost. Strogo ravnamo z učenci, ki so uku in pridnosti nezvesti postali, a prosim vas, bodimo ostri sami s seboj! Kažimo javno, da smo zvesti svojim načelom, da delujemo po njih! Gmotno stanje našega poklica ni nikakor ugodno našim idejalom, oživljati si jih moramo v prijateljskih srih, katera si pridobivamo baš v naših društvih. Koliko kvara dela nezvestoba našemu mlajšemu naraščaju, ne bode danes pravil, ker sem se vzradostil, da se je

število naših društvnikov zopet pomnožilo. Kot prava člana pristopila sta gospd. učiteljica Jadviga Šarec in g. učitelj Rihard Kokot, oba iz Vojnika, ter g. učitelj Francišek Slanec z Radeč na Kranjskem kot podporni član. S svojim pohodom nas je počastil g. učitelj Dav. Majcen z Brežic.

Popravljanje šolskih tiskovin daja nam več dela nego bi si kdo mislil. Vmes pa prihajajo še drugi zadržki, da ne moremo takó hitro končati, kakor bi radi. Zadnjič zopet nismo mogli dokončati, ker ni mogel zaradi bolezni biti prisoten naš zelo marljivi in zvesti član g. Gnus z Zgornje Rečice, ter poročati o tiskovinah kr. š. sveta. Obravnavale pa so se nastopne tiskovine: tednica, razrednica in imenik.

Prečitata se dopisa „Zaveze“ o zavarovanju učiteljev - društvnikov pri banki „Slaviji“ in o bodočem glavnem zborovanju „Zaveze“, ter se ukrene o prvem primerne predloge staviti, ker je zavarovanje vžno ne-le za zavarovanca, temveč tudi za premoženje „Zaveze.“ Delegatom prihodnjemu Zavezinemu zborovanju izvolijo se vslikom gg.: Brinar, Zupan, Stukelj. Rešujú predlog g. Gradišnik-a izza 2. aprila m. l., da se poslovenijo, deloma predelajo društvena pravila, izvoli se zato odsek peterih društvnikov, o čijih ukrepah se bode prihodnjič poročalo.

Streljak.

Iz litijskega šolskega okraja, 4. decembra. (Prvi občni zbor „litijskega učiteljskega društva.“) Kakor je vže v zadnji številki „Popotnik“ prijavil, imelo je novo učiteljsko društvo za šolski okraj Litijski svoj prvi občni zbor dne 19. minolega meseca v šolskem poslopju v Litiji. Na povabilo začasnega odbora odzvalo se je precejšno število učiteljev in par učiteljic ter so prihiteli k važnemu zborovanju. Jeden tovariš, gosp. Rodič, bil je celo navzoč iz daljnega Šent-Jurija pod Kumom (krški okraj.) Od drugega razumnštva slovenskega pa ni bil niti jeden prisoten!

Začasni predsednik, gosp. nadučitelj Ravnikar, otvori zborovanje, konstatujoč sklepčnost zbora, ker je bilo nad dve tretjini pravih udov pričujočih, ter v obširnem nagovoru prisrčno nazdravlja vse došle tovariše in gospice tovarišice, pozivljajoč jih, da vsi zbrani takoj v začetku zborovanja svojemu daritelju in varuhu novih šolskih postav, presvitlemu cesarju Francišku Jožefu I., dalje svitli cesarici, katere god danes obhajamo, kakor celi carski rodbini zakličemo trikratni „živio“ — in „slava“, kar se je storilo s posebno navdušenostjo. Potem g. predsednik nadaljuje blizo tako-le:

Nova šolska postava z dne 14. maja 1869. l. prinesla je narodnemu učiteljstvu mnogo upanja in veselejših nad v boljšo bodočnost — posebno pa nekoliko več prostosti v šoli in izvan šole. Odkar je nova državna šolska postava v veljavi — sedaj vže celih 21 let, borimo se za večje pravice v socialnem življenju, kakor tudi za boljše materialno stanje, katero še vedno ni tako, kakoršno bi moralo biti primeroma drugim, na jednaki (pa ne znirom) stopinji izobrazbe stoječih stanov. Ako pa sploh hočemo kedaj več pravic in boljšega gnotnega stanja doseči, boriti se moramo zato z družnimi silami, ne gledajoč niti na desno, niti na levo, ampak vedno imeti pred očmi pravi blagor šolstva in učiteljstva. Skušnje so nas izučile, da imamo med narodnimi zastopniki prebito malo množ, ki bi imeli za nas srce na pravem mestu; in še tisti, ki so nam nekdanj bili naklonjeni, postajajo mlačnejši — ali so nam celo obrnili hrbet.

Resnično so besede direktorja „Zaveze učiteljskih društev“, ki nam jih piše v pozdravu, „da slovenski narodni učitelj nima skoro nobednega pravega prijatelja.“ Kolegi! za to je potrebno, da nastopimo lastno pot; kajti učiteljstvo je dandanes činitelj, s kojim bodo morali nele naši namiselni prijatelji, temveč celo naši nasprotniki računati! Boljšega sredstva v ta namen, namreč da jamemo misliti, kako bi si priborili stalnejših in boljših pravic, pač nimamo, kakor so okrajna učiteljska društva. Tu imamo priliko, da se zbiramo, posvetujemo, dalje izobražujemo — ter kar je še posebne važnosti — od sebe odbijamo krivične napade, naj vže prihajajo od koder koli . . .

Izmed raznih točk v pravilih našega društva so še posebno imenitne: 1. gojitev zanemarjenega sadjarstva po naših krajih; 2. pospeševanje ubranega slovenskega petja in 3. da se po močeh skrbi za primerne spomenike umrlim pravim ubogim društvenikom.

Zares, lepo in vzvišeno nalogo si je novo društvo napisalo na svojo zastavo; zbog tega pa učiteljstvo našega okraja pozivljamo k složenemu delovanju, kajti le v slogi je moč! . . .“ Vsi navzoči so g. govorniku glasno pritrdjevali. Želimo le, da bi se tudi v resnici tako ravnalo, kakor nam je g. tovariš priporočal.

Ker je bilo delovanje začasnega odbora vže itak vsem prisotnim iz časopisja znano, poročal je o tem prav na kratko prejšnji poročevalec. Na to se preide k naslednji točki: volitev društvenega vodstva (odbora.) V odbor zvolili so se soglasno trije odborniki iz une strani Bogensperka, štirje pa so stranski in sicer gg.: J. Adlešič, nadučitelj v Šmartnem pri Litiji, Iv. Bartl, učitelj ravno tam, Fr. Kováč, učitelj v Zatičini, gospica Zof. Podkrajšek, učiteljica v Litiji, J. Ravnikar, nadučitelj v Litiji, Janko Škrbinec, nadučitelj v Višnji gori, Jos. Zajec, nadučitelj v Velikem gabru. Odbor je predsednikom izbral g. J. Ravnikar-ja, namestnikom in tajnikom g. Jur. Adlešič-a, blagajničarico gospico Zof. Podkrajšek in pevovodjo g. Iv. Barteljna.

Društvo je pristopilo tudi k „Zavezi učiteljskih društev“ in kot odposlanci za bodočo glavno skupščino izvolilo gg.: Jur. Adlešič-a, Janko Jeglič-a, in J. Ravnikar-ja. — Zborovanje je dalje izreklo za možato in krepko obrambo nasproti napadom na učiteljski stan od zloglasnega goriškega dr. Mahniča direktoriju — oziroma predsedniku dr. Tom. Romihu svojo iskreno zahvalo. Da je zavezni direktorij pravo pogodil, razvidi se iz zadnje številke „Rimskega katolika“, kako goriški zavijač po svoje zavija in po svojej stari navadi „maha“ na vse strani ter vse, kar ni zanj, v blato gujilobe tepta. Toliko le mimogredé.

K sklepu zborovanja še prečita g. predsednik pismene pozdrave vodstva „Zaveze učiteljskih društev“ in g. okrajnega šolskega nadzornika J. Bezljaja s Krškega, v kojih društvu želita obilo vspeha njegovem delovanju, kar so zborovalci navdušeno vzeli na znanje.

Prvo zborovanje bode prihodnjo pomlad, meseca aprila ali maja najbrše na uni strani Bogensperka v Višnji gori ali pa v Zatičini. Čas in vsopred o tem določi kasnejše odbor.

Ker se k besedi nikdo več ne oglasi, g. predsednik zborovanje zaključí z „živio“ in „slava“ na presvitlega vladarja — želeč novemu društvu obilo vspeha in božjega blagoslova na korist šolstvu, narodu in učiteljstvu!

Dopisi in druge vesti.

Iz Gorice, 8. decembra. K izpitom učiteljske sposobnosti je došlo v minoem mesecu 11 učiteljic, 3 Slovenke in 8 Italijank. Jedna Italijanka je prestala izpit za meščanske šole (iz I. skupine, z odliko), jedna je bila izpitana za francoski jezik. Od ostalih Italijank je jedna odstopila mej izpitom, vse druge, kakor tudi Slovenke so bile usposobljene za ljudske šole. Gospodične Slovenke so: Biz alj Alojzija, pu. v Kanalu, Dovgan Ana, otroška vrtnarica v Gorici in Lukman Ana, pu. v Šempasu.

Praga. (Povišanje učiteljskih plač.) Deželni zbor je vsem učiteljem v Pragi, Karlinu, Šmihovu, Vinogradih in v Žiskovu zvišal za 100 gld.

Galicija. (Šolstvo v Galiciji v l. 1889 do 1890.) Narodnih šol je bilo v Galiciji v šolskem letu 1889—90 3692, 106 več nego v prešnjem letu; a 116 šol ni poslovalo.

Po narodnosti je bilo 1536 šol polskih, 1802 ruskih, 35 nemških, 87 polsko-ruskih in 6 polsko-nemških; po razredih je bilo: 2898 jednorazrednic, 293 dvorazrednic, 69 tri- 157 štiri- 26 pet- in 23 šest- in sedemrazrednic. V 1832 šolah je bil pouk celodnevni, v 1468 poldnevni in v 166 različno.

Srednjih šol je bilo v Galiciji koncem l. 1889.: 4 realke in 27 gimnazij. Učni jezik je skoraj v vseh srednjih šolah polski. V začetku 1890. leta je bilo učencev v realkah 1050 in v gimnazijah 12.555, tedaj vkup 13.605. Razredov je bilo v realkah 33, v gimnazijah pa 309. 1890. leta pomnožilo se je število učencev za 557 in razredov za 9.

Po veroizpovedanju je bilo učencev v srednjih šolah: katoličanov 7598, unijskih 2.111, armencev 41, pravoslavni 3, evangeličani 102 in židov 2208.

Nemčija. (Reforma šolstva v Prusiji.) V prvi seji enquete za reformo višjih šol v Prusiji bil je cesar navzoč. V dolgem govoru je priporočal, da se bolj goji nemško slovstvo in nemška zgodovina v šolah. V tem vidi cesar najboljše orožje proti socialnim demokratom. Šola mora odgojiti mlade Nemce, ne pa mlade Grke in Rimljane. Nadalje se je cesar pritoževal, da preveč učencev prihaja v srednje šole in se je bati učenega proletarijata. V njem vidi cesar nevarnost za sedanjo človeško družbo. Zaradi tega se smejo nove gimnazije snovati le ondu, kjer je res velika potreba. Naposled se je cesar izrekel proti realnim gimnazijam, ki se mu zdé polovičarske. Ostanajo naj v bistvu klasične gimnazije in realke. Cesarjev govor bode gotovo močno vplival na daljno delovanje enquete.

Rusija. (Raznoternosti.) Pred 2 letoma bilo je od Sv. sinode uvedeno v nekaterih seminarjih

prepodavanje občnih medicinskih pravil. Ta poskus se je pokazal toliko uspešnim, da se bode to koristno prepodavanje uvedlo v vse duhovne seminarje. — V ministerstvih notranjih stvari in narodne prosvete je v pripravi projekt za osnovanje prirodopisnih zemskih muzejev. Zadača ustrojstva takih muzejev bode v prirodopisnem izučanju dane mestnosti in v razširjavanju prirodopisnega znanja v narodu, tudi v rešitvi različnih gospodarskih vprašanj, v razvitju obrtov in v priskrbljenju šol z prirodopisnimi kolekcijami. — Glavni svečenik armade Želobovski je ukazal osnovati pri vseh polkovnih crkvah biblioteke obstoječe iz knjig relig.-moralne vsebine za vojake. — Od 91. leta naprej se bode v učiteljskih seminarjih posebno gledalo in pospeševalo razvitje rokodelskega dela. — Buharski Emir ukazal je v vseh šolah svoje dežele uvesti ruski jezik kot obvezen predmet.

(Presvitli cesar) podaril je za razširjenje šole v Hotedržici 200 gld.

(Visoko odlikovanje.) Rojaku in vrlému sotrudniku našemu, gospodu profesorju Antonu Bezenšek-u v Plovdivu, podelil je francoski minister narodne prosvete dne 28. m. m. zlato palmo častnika francoske akademije (les palmes d' Officier d' Académie) in sicer za uspešno njegovo sodelovanje na mejnarodnem kongresu v Parizu in v obče priznanje njegovih literarnih in strokovnjaških zaslug. Visoki ta red daje se jako redko francoskim, a še redkeje drugim strokovnjakom in učenjakom (kolikor je nam znano, dobil je isto palmo tudi dr. Konstantin Jireček, ko je bil minister prosvete v Bolgariji.) Zató srčno čestitamo sotrudniku našemu na tem redkem odlikovanju.

(Imenovanje.) Gosp. Konrad Črnologar, učitelj v Št. Vidu pri Zatičini, imenovan je dopisnikom c. kr. srednje komisije za umetne in zgodovinske spomenike.

(Umrli) je dne 6. t. m. jutraj pri Sv. Bolfanku na Kogu po dolgotrajnej mučni bolezni tamošnji podučitelj, gospod Melhior Pugelj, 56 let star. N. v m. p.!

(Jednotna srednja šola na Ogerskem.) Ogerski učni minister je obljubil, da v kratkem predloži zbornici poslancev načrt zakona o uvedanju jednotne srednje šole na Ogerskem. Taka preustrojba srednjih šol je pač umestna, ker se dečki dovršivši ljudsko šolo pač še ne morejo odločiti, ali imajo več sposobnosti za humanistične ali za realistične študije. Želeti bi le bilo, da se tudi v tostranski državni polovici uvede taka šola.

Raznoternosti.

(Oslovski kašelji) razsaja mej šolsko mladino v Kobarški dolini, na Srpenici in Žagi tako silno, da so šole morali zapreti. Poleg tega kašlja imajo otroci tudi otroške osepnice (marusklje) in je vže mnogo otrok vsled teh boleznij pomrlo.

[Jetika ozdravljiva]. Iz Berolina poročajo, da so prof. Koch-a poskusi za ozdravljenje jetike imeli sijajen uspeh. V malo tednih bode se objavila tajnost iznajdbe in praktična uporaba. Tajnost obstaja v neki tvarini, jednaki oni, ki se rabi pri cepljenju koz, katera uniči tuberkel-bacile in brani dalnje njih razširjevanje.

[Kako sodi sin pамет svojega očeta]. Mladič 10letni misli, da oče njegov vendar veliko ve, pri 15 letih vže misli, da ve on toliko, kakor oče, pri 20 letih pa vže narmanj dvakrat toliko

nego oče. Ko ima sin 30 let, misli zopet, da bi vendarle dobro bilo očeta za svet vprašati. Pri 40 letih je preverjen, da oče vendar le več v nego on. Pri 50 letih redno vprašuje očeta za svet, a ko je sin 60 let star in oče njegov vže v grobu, takrat je popolnoma preverjen, da je oče bil najpametnejši človek na svetu.

[Najgorkejši kraj v Evropi] je Malaga, kjer je gorkejša, nego v Alžiru. Najvišja vročina je 43° C, najnižja toplota tega kraja je bila 0° in to v nenavadni hudi zimi 1885. leta. Srednja letna temperatura tega kraja je 19° C, srednja temperatura meseca avgusta pa 27° C. Okrog Malage rastejo banane in njih sadje dozori ter tudi sladorna trstika vspeva v Malaški okolici, dočim skoro nikjer v severni Afriki ne raste zaradi premajhne gorkote.

Razpis natečajev.

Št. 885.

Podučiteljsko mesto.

Na dvorazredni ljudski šoli v Podčetrtru se umešča podučiteljsko mesto z dohodki po III. plač. razredu definitivno ali tudi provizorično.

Prosilci in prosilke za to mesto naj svoje redno podprte prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani, vložijo potom predstojnega okr. šolsk. sveta do 10. januarija 1891. pri krajnem šolsk. svetu v Podčetrtru.

Okr. šolski svet v Kozjem, 19. novembra 1890.

Predsednik: Kankowsky s. r.

Št. 1425.

Nadučiteljsko mesto.

Na trirazredni ljudski šoli v Rušah se nadučiteljsko mesto z dohodki IV. plačilnega razreda in prostim stanovanjem razpisuje.

Prosilci za to mesto naj vložijo svoje redno podprte prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani in da so zmožni v katoliškem veronauku poučevati, potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do 3. januarija 1891. pri krajnem šolskem svetu v Rušah.

Okrajni šolski svet v Mariboru
dne 3. decembra 1890.

Predsednik: Hein s. r.

Št. 1174.

Učiteljske službe.

V Ptujem šolskem okraju se umešajo:

1. Učiteljska služba pri sv. Janžu na dravsk. polju, IV. plačilni razred in prosto stanovanje;
2. Podučiteljski mesti pri sv. Lovrencu v slov. goricah in v Manjšpergu, IV. plačilni razred, prosto stanovanje;
3. Dve podučiteljski službi pri sv. Urbanu poleg Ptuja, IV. plačilni razred in jedno prosto stanovanje v šolskem posloppju.

Prosilci in prosilke naj vložijo svoje redno podprte prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani, potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do 21. decembra t. l. na dotični krajni šolski svet.

Okr. šolski svet v Ptuj, 7. novembra 1890.

2-2

Predsednik: Marek s. r.

Št. 416. Učiteljsko in podučiteljsko mesto.

V šoštanjem šolskem okraju umešajo se s pričetkom poletnega tečaja 1891.

1. Učiteljsko mesto na jednorazredni ljudski šoli III. plač. razreda v Plešivcu definitivno in
2. podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli IV. plač. razreda s prostim stanovanjem v Št. Janžu na Peči definitivno ali tudi začasno.

Prosilci naj svoje redno podprte prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani, in z ozirom na službo pod 1. tudi z dokazom, da so vsposobljeni za subsidiarni pouk v katoliškem veronauku, vložijo predpisanim potom do 31. decembra 1890 pri krajnem šolskem svetu v Plešivcu, ozir. v Št. Janžu na Peči.

Znanje slovenskega jezika je pogoj.

Okr. šolski svet v Šoštanju
dne 25. novembra 1890.

Predsednik: F. Finetti s. r.

Št. 434.

Učiteljske službe.

V Rogačkem šolskem okraju se umešajo:

1. Učiteljska služba pri sv. Roku poleg Sotle, IV. plačilni razred, stanovanje v novem šolskem posloppju;
2. Učiteljska služba pri sv. Jurju na Donački gori, IV. plačilni razred, šolsko posloppje s stanovanjem za učitelja začasno v Rogačkem trgu;
3. Podučiteljsko mesto v Kostivnici, IV. plačilni razred s prostim stanovanjem v šolskem posloppju.

Prosilci (ad 3 tudi prosilke) naj vložijo svoje redno podprte prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani in (ad 1 in 2) da so sposobni za subsidiarni pouk v katoliškem veronauku — potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do 21. decembra t. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Okr. šolski svet Rogatec,
dne 7. novembra 1890.

2-2

Predsednik: Marek s. r.

 Radi preobitega posla v tiskarni se je „Popotnik“ to pot zakasnil, kar se nam naj blagovoljno oprosti.

Uredništvo in upravnništvo.

„Popotnik-ov koledar za slovenske učitelje 1891“

s popolnim imenikom šolskih oblastnij, učiteljišč, ljudskih šol in učiteljskega osobja po Južno Štirimskem, Kranjskem, Primorskem in slovenskem delu Koroškega je dotiskan ter se začne razpošiljati, kakor hitro izvrši knjigovezec svoje delo.

Koledarja zunanja oblika je slična prejšnjim letnikom.

Po vsebini pa novi letnik svoje prednike v marsičem prekaša. Zlasti bodo p. n. tovariši in tovarišice našle v imeniku mesto načelnikov krajnih šolskih svetov in šolskih ogled, **katere smo na občo željo izpustili**, druge zanimive podatke, kateri jim bodo brez dvojbe ugajali.

Vabimo s tem k mnogobrojni naročbi ter prosimo tudi vse one, ki so se že davno za koledar oglasili, da nam blage volje naznanijo, v kaki veži ga želé.

Popotnik-ov koledar 1891 stoji:

v platno vezan komad	1 gld. 20 kr.
v „ „ „ z zlato obrezo	1 „ 35 „
v usnje „ „ „ in zaklopnico	1 „ 50 „

(po pošti 5 kr. več)

ter se naroča najbolje po poštni nakaznici pri podpisanem izdajatelju. Na naročila brez novcev se principiuelno ne ozira.

M. J. Nerat,

izdajatelj in urednik „Popotnik-a“ v Mariboru, Reiserstrasse 8.

 Vse p. n. naročnike, ki za tekoče leto naročnine še niso poravnali in vse tiste, ki so pri nas še od prej kaj na dolgu in katerim smo tekom leta že izpiske pošiljali, opozarjamo na objavo v današnjem poročilu „iz Zaveze“ tičočo se „Popotnik-a“, ter jih prevljudno prosimo, naj se še **pred novim letom odzovejo** svojej dolžnosti do nas, da nam ne bo treba izpiskov o njih izročevati novemu lastniku.

Upravnništvo.

Vsebina. I. Razpis nagrad. — II. Temperament gledé na vzgojo otrok. (IV.) (Fr. S. Lekše.) — III. Prirodopisni pouk v jednorazrednicah. (XIII.) (H. Schreiner in J. Koprivnik.) — IV. Iz deželnih zborov. — V. Iz „Zaveze slov. učiteljskih društev“. — VI. Vprašanja za pismeno skušnjo sposobnosti za ljudske in meščanske šole. — VII. Družbe sv. Cirila in Metoda redna V. velika skupščina v Ljubljani. (Konec.) — VIII. Pisma iz Gradca. (VII.) (Ignacijev.) — IX. Društveni vestnik. — X. Dopisi in druge vesti. — XI. Raznoternosti. — XII. Natečaji. — XIII. Naznanilo.